

DR. ALİ KAYA

**REKABET HUKUKUNDA
AYRIMCILIK SURETİYLE
HAKİM DURUMUN
KÖTÜYE KULLANILMASI**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XV
GİRİŞ.....	1
§ 1.KONUNUN TAKDİMİ VE SINIRLANDIRILMASI.....	1
§ 2.İNCELEME PLANI.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM REKABET HUKUKUNDA TEŞEBBÜS VE HAKİM DURUM

§ 1.REKABET HUKUKU KAVRAMI.....	7
I. REKABET HUKUKUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	13
II. TÜRK HUKUKUNDA REKABETİN KORUNMASI.....	17
A. GENEL OLARAK REKABETİN KORUNMASI.....	17
B. REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN ÇERÇEVESİNDE REKABETİN KORUNMASI.....	18
§ 2.REKABET HUKUKUNDA TEŞEBBÜS.....	22
I. TEŞEBBÜS KAVRAMI.....	22
II. TEŞEBBÜSÜN UNSURLARI.....	25
A. EKONOMİK FAALİYETTE BULUNMA.....	25

B. BAĞIMSIZ KARAR VEREBİLME	28
III. TEŞEBBÜS ÇEŞİTLERİ.....	38
A. GERÇEK KİŞİ TEŞEBBÜSLER.....	38
B. TÜZEL KİŞİ TEŞEBBÜSLER.....	40
C. TEŞEBBÜS BİRLİKLERİ.....	42
D. MÜTEFERRİK NİTELİĞİ HAİZ TEŞEBBÜSLER.....	45
§ 3.REKABET HUKUKUNDA HAKİM DURUM	48
I. GENEL OLARAK	48
II. HAKİM DURUM KAVRAMI.....	49
A. HAKİM DURUMUN TANIMI	49
B. HAKİM DURUMUN UNSURLARI	53
1. EKONOMİK GÜÇ.....	53
2. BAĞIMSIZLIK.....	54
3. DEVAMLILIK.....	56
III. HAKİM DURUM ÇEŞİTLERİ	57
A. TEK BAŞINA HAKİM DURUM (MONOPOL PAZARI)	57
B. BİRLİKTE HAKİM DURUM (OLİGOPOL PAZARI).....	57
IV. HAKİM DURUMUN TESPİTİ.....	63
A. HAKİM DURUMUN TESPİTİNDE ÖNE ÇIKAN YAKLAŞIMLAR	63
1. YAPISALCI YAKLAŞIM	63
2. DAVRANIŞÇI VE PERFORMANSÇI YAKLAŞIM	64
B. HAKİM DURUM TESPİTİNDE KULLANILAN ÖLÇÜTLER	67
1. PAZAR PAYI.....	67
2. PAZARA GİRİŞ ENGELLERİ.....	70
a. Genel Olarak.....	70
b. Dikey Bütünlük (Dikey Entegrasyon).....	72
c. Kullanılmayan Kapasite.....	73
d. Ürüne Bağımlılık.....	74
e. Fiyat Farklılaştırılması	74
f. Talep Koşulları.....	75

g. Diğer Ölçütler.....	76
V. HAKİM DURUMUN TESPİTİNDE İLGİLİ PAZAR.....	78
A. GENEL OLARAK.....	78
B. İLGİLİ ÜRÜN PAZARI.....	80
C. İLGİLİ COĞRAFİ PAZAR.....	83
D. İLGİLİ PAZARIN ZAMAN VE DÖNEM BOYUTU.....	87

İKİNCİ BÖLÜM

HAKİM DURUMUN KÖTÜYE KULLANILMASI

§ 1. GENEL OLARAK	89
§ 2. KÖTÜYE KULLANMA KAVRAMI.....	94
§ 3. KÖTÜYE KULLANMA HALLERİNİN SINIFLANDIRILMASI.....	98
I. GENEL OLARAK	98
II. DIŞLAYICI NİTELİKTEKİ KÖTÜYE KULLANMA HALLERİ.....	101
A. DIŞLAYICI FİYAT UYGULAMALARI.....	103
1. Yıkıcı Fiyatlandırma	103
2. Fiyat Sıkıştırması.....	109
B. SÖZLEŞME YAPMAYI (ÜRÜN SAĞLAMAYI VEYA ZORUNLU UNSURDAN YARARLANDIRMAYI) REDDETME.....	112
C. MÜNHASIRLIK (TEKEL) ANLAŞMALARI.....	119
D. ÜRETİM, PAZARLAMA VEYA TEKNİK GELİŞİMİN KISITLANMASI.....	121
III. SÖMÜRÜCÜ NİTELİKTEKİ KÖTÜYE KULLANMA HALLERİ.....	122
A. GENEL OLARAK.....	122
B. AŞIRI FİYATLAMA	126

IV. AYRIMCI NİTELİKTEKİ KÖTÜYE KULLANMA HALLERİ.....	130
§ 4. REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNDA ÖNGÖRÜLEN KÖTÜYE KULLANMA HALLERİ	131
I. GENEL OLARAK	131
II. PİYASAYA GİRİŞ ENGELLERİ YARATMA VEYA RAKİPLERİN FAALİYETLERİNİ ZORLAŞTIRMA.....	133
III. ALICILARA AYRIMCILIK YAPMA.....	135
IV. EK (OLAĞAN DIŞI) YÜKÜMLÜLÜKLER KOYMA VEYA MALIN TEKRAR SATIŞINA İLİŞKİN ŞART VE SINIRLAMALAR GETİRME.....	137
V. BİR PAZARDAKİ HAKİM DURUMDAN YARARLANMAK SURETİYLE BAŞKA BİR PAZARDAKİ REKABETİ BOZMA	139
VI. ÜRETİMİ, PAZARLAMAYI VEYA TEKNİK GELİŞMEYİ TÜKETİCİNİN ZARARINA OLACAK ŞEKİLDE SINIRLANDIRMA	141

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM AYRIMCILIK

§ 1. GENEL OLARAK AYRIMCILIK	145
I. AYRIMCILIK KAVRAMI	145
II. AYRIMCILIKLA İLGİLİ KANUNİ DÜZENLEMENİN TANITILMASI VE MEHAZ HÜKÜMLE KARŞILAŞTIRILMASI	150
A. Genel olarak.....	150
B. Hükmün Unsurları.....	158
1. Alıcı Unsuru	158
a. Alıcı Kavramı.....	158
b. Alıcıların Eşit Durumda Olması.....	165
2. Hakim Durumdaki Teşebbüs İle Alıcı Arasındaki İlişki (İşlem) Unsuru	172

---

a. İlişki (İşlem) Kavramı.....	172
b. İlişkilerin (İşlemlerin) Eşit Durumda Olması.....	175
3. Farklı Davranış Unsuru	182
III. AYRIMCILIĞIN ÇEŞİTLİ AÇILARDAN SINIFLANDIRILMASI	185
A. Ayrımcılığın Doğrudan Uygulanıp Uygulanmaması Bakımından	185
1. Genel Olarak.....	185
2. Doğrudan Ayrımcılık	186
3. Dolaylı Ayrımcılık.....	186
B. Ayrımcılığın Pazara Etkileri Bakımından.....	187
1. Genel Olarak.....	187
2. Birincil Seviye Ayrımcılık	188
3. İkincil Seviye Ayrımcılık	191
a. Genel Olarak.....	191
b. Dikey Bütünleşik Hakim Durumdaki Teşebbüs Bakımından	193
c. Dikey Bütünleşik Olmayan Hakim Durumdaki Teşebbüs Bakımından	195
IV. HAKİM DURUMDAKİ TEŞEBBÜSÜ AYRIMCILIĞA TEŞVİK EDEN NEDENLER (AYRIMCILIK GÜDÜSÜ)....	197
V. AYRIMCILIĞIN HAKLI GEREKÇELERLE HUKUKA UYGUN HALE GELMESİ (OBJEKTİF HAKLI GEREKÇELER ÖLÇÜTÜ)	201
VI. AYRIMCILIĞIN REFAH ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	208
VII. AYRIMCILIĞIN ETKİ BAZLI BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	213
§ 2. FİYAT AYRIMCILIĞI.....	220
I. GENEL OLARAK	220
II. FİYAT AYRIMCILIĞI ÇEŞİTLERİ.....	224
A. Doğrudan Fiyat Ayrımcılığı.....	224
1. Genel Olarak.....	224

2. İktisadi Açıdan Fiyat Ayrımcılığı (Fiyat Farklılaştırması)	227
a. Birinci Derece Fiyat Ayrımcılığı.....	227
b. İkinci Derece Fiyat Ayrımcılığı.....	227
c. Üçüncü Derece Fiyat Ayrımcılığı.....	228
3. Coğrafi (Bölgesel) Fiyat Ayrımcılığı.....	229
B. Dolaylı Fiyat Ayrımcılığı	233
1. Genel Olarak.....	233
2. İndirim Sistemleri	234
a. Genel Olarak.....	234
b. Hedef İndirimi	238
c. Sadakat İndirimi.....	242
d. Üst Dilim İndirimi	249
e. Miktar İndirimi	250
3. Ödemeler Suretiyle Gerçekleşen Fiyat Ayrımcılığı.....	252
4. Fiyat Ayrımcılığı Unsuru İçeren Diğer Uygulamalar	255
a. Seçici Fiyatlama	255
b. Bağlı/Paketli Fiyatlama	257
§ 3.SÖZLEŞME YAPMAYI REDDETME SURETİYLE AYRIMCILIK.....	262
I. GENEL OLARAK	262
II. SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN REKABET HUKUKU AÇISINDAN SINIRLANDIRILMASI SORUNU.....	264
III. AYRIMCILIĞI OLUŞTURAN ŞARTLAR	271
A. Genel Olarak.....	271
B. Üst-Alt Pazar İlişkinin Bulunması	273
C. Sürekli - Tesadüfi Alıcı Ayrımı Yapılması.....	275
D. Sözleşme Yapma Yükümlülüğünün Doğması.....	279
1. Zorunlu Unsurdan Yararlandırma Yükümlülüğü.....	279
a. Genel Olarak.....	279
b. Zorunlu Unsur Doktrini.....	282
c. Zorunlu Unsur Çeşitleri	288

2. Ürün Sağlama Yükümlülüğü	291
E. Rekabetçi Dezavantaj Yaratılması (Rekabetin Sınırlandırılması)	294
F. Haklı Gerekçelerin Bulunmaması.....	297
IV. SÖZLEŞME YAPMA ŞARTLARININ BELİRLENMESİ....	298

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM AYRIMCILIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI

§ 1. GENEL OLARAK	305
§ 2. REKABET OTORİTELERİNİN YETKİLERİ	307
I. GENEL OLARAK	307
II. İHLALE SON VERME KARARI.....	308
III. İHTİYATİ TEDBİR (GEÇİCİ ÖNLEM) KARARI	311
IV. MENFİ TESPİT (HUKUKA UYGUNLUK) KARARI.....	312
§ 3. KAMU HUKUKU YAPTIRIMLARI.....	314
I. GENEL OLARAK	314
II. İDARİ PARA CEZALARI VE UYGULANMASI.....	315
III. NİSPİ (SÜRELİ) İDARİ PARA CEZALARI.....	322
IV. İDARİ PARA CEZALARININ UYGULANMASINDA ZAMANAŞIMI	324
§ 4. ÖZEL HUKUK YAPTIRIMLARI.....	326
I. GENEL OLARAK	326
II. GEÇERSİZLİK.....	328
A. BUTLAN	328
B. KISMİ BUTLAN.....	334
III. TAZMİNAT DAVASI	337
A. Genel Olarak.....	337
B. Davanın Maddi Hukuka İlişkin Unsurları.....	342
1. Hukuka Aykırı Fiil	342
a. Fiil	342

b. Hukuka Aykırılık.....	343
c. Hukuka Uygunluk Sebeplerinin Bulunmaması.....	346
2. Zarar	351
a. Genel Olarak.....	351
b. Zararın Belirlenmesi ve Tazminatın Hesaplanması	355
c. Tazminatın Hesaplanmasında İstisnai Bir Tazminat Türü Olarak Üç Kat Tazminat	363
3. Nedensellik (İliyet) Bağı	368
4. Kusur	373
C. Davanın Usul Hukukuna İlişkin Unsurları.....	378
1. Davanın Tarafları.....	378
a. Davacı.....	378
b. Davalı.....	382
2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	385
3. İspat Yükü ve Deliller	390
4. Zamanaşımı.....	399
D. Adli Mahkemeler ile Rekabet Kurulu Arasındaki İlişki	403
1. Genel Olarak.....	403
2. Rekabet Kurulunun Uyuşmazlığa İlişkin Soruşturmasından Önce Adli Mahkemelere Başvurulması.....	409
3. Rekabet Kurulunun Uyuşmazlığa İlişkin Devam Eden Bir Soruşturmasının Olması.....	412
4. Rekabet Kurulunun Uyuşmazlığa İlişkin Kararından Sonra Adli Mahkemelere Başvurulması.....	413
SONUÇ	417
KAYNAKÇA	445